

Riho Laurisaar, ajakirjanik
Toimetas Rain Kooli

Eestlaste kohta kehtib terve rida enda ja teiste loodud müüte ning stereotüüpe, mida käesoleval aastal on vähemalt mõnes asjas võimalik murda. Näiteks arusaama ükskõiksest, aeglasest ja vaid oma ninaesisele mõtlevast paksunahalisest tüübist võiks tänavu proovida asendada ärksa pilguga, avalikus elus kaasalööva inimese kuvandiga. Vähemalt korrakski.

Kui uskuda ajakirjandust, oli möödunud aasta igavesti murranguline ja veel suuremad muutused pidavat ees seisma alanud aastal. Murrangulistest aastatest saab kindlamini kõneleda tavaliselt küll pisut kaugemalt tagasi vaadates, aga mõnes asjas omab uus aasta tõepoolest potentsiaali kui mitte midagi muuta, siis vähemalt midagi näidata.

Muutused, millele mullu sageli viidati, olid rahva kannatuse katkemine riigivalitsemises valitseva ükskõiksuse suhtes ning see, et rahvas viitsis ja tahtis avalikult ning isegi piisavalt suure seltskonnana oma rahulolematust välja näidata. Olgu siis streikide või meeleavalduste kujul.

Tulevad muutused peaksid siis olema samm edasi. Mis kujul, seda ei tea keegi. Nii öeldakse ka ajakirjanduses.

President on pakkunud võimalike pingete maandamiseks välja omalaadse seadusloomekeskkonna Rahvakogu, mis alustab tegevust juba esmaspäeval. Kuuldu järgi saab sinna siis esitada ettepanekuid seaduste muutmiseks, et paremini reguleerida valijate ja riigijuhtimiseks valitute suhteid. Ettepanekuid kogutakse jaanuari jooksul, millaski märtsis peaks korraldatama olulisemate ettepanekute üle arutelupäevi ja kunagi edaspidi peaks tähtsaimaks tunnustatud ettepanekud presidendi abiga ka riigikokku arutusele jõudma.

Idee üle on Eesti tava kohaselt jõutud juba natuke ilkuda, nalja visata ja see lihtsalt õhumulliks tembeldada, aga tegelikult on see ju päris hea mõte testida kodanikuühiskonna olemasolu Eestis. Kõik tüdinud võivad mõne konstruktiivse ettepanekuga välja tulla.

Seda võib ju jutupajaks, mokalaadaks või põhulõugsuseks nimetada, aga fakt on see, et kogu ühiskonda paremaks muutmise ettepanekutega välja tulemine ei ole lihtne. Idee peab olema läbimõeldud, ühiseid eesmärke teeniv ja reaalselt teostatav. Selline, millega tuldi välja kaua aega tagasi foorumil, veetšel või agoraal.

Nimetatud paikadel oli ka see hea omadus, et niisama kisakõridel oli sinna harva asja ja sõna võtsid need, kel tõepoolest mingi ettepanek oli. Rahvakoja veebikeskkonnas on neid ettepanekuid igati hea esitada neil, kes muidu avalikkuse tähelepanu, kriitikat või ilkumist ei talu. Naeruvääristamise hirmul ei tohiks rahvakogule asja olla.

Sõltumata sellest, kas rahvakoda on hea või halb algatus ja milline tema mõju olla võiks, tasuks seda võimalust kasutada. Sellega on nagu demokraatiaga ikka – võib-olla mitte parim variant, aga teist ja paremat meil praegu ka ei ole ja kui soov on ühiselt midagi muuta, siis peab ka ühiselt millestki alustama.

Pealegi oleks tegemist ka suurepärase võimalusega näidata, et suurem osa inimesi tõepoolest tahab riigivalitsemise süsteemi parandada ja otsustusprotsessi kaasa lüüa ning et oleks rumal anda õigus neile, kes väidavad, et rahvast riigivalitsemine tegelikult ei huvitagi, üldiselt on kõik rahul ja tegemist on vaid kitsa kamba virisejatega, kelle halin üle kogu riigi kajab. See oleks ka sobiv võimalus kummutada stereotüüp tuimast ja moka otsast pobisevast vimmas seljaga paksunahksest eestlasest, kes ebaõnnestumise korral sõnnikuhunniku taga sajatab ja käsi küünarnukini tasku lükates edasi rühib.

Rahvakoda on muidugi omamoodi kampaania korras tehtud mõttetalgud ja iseenesest võib öelda, et meil on juba selline asutus, kus sarnaseid asju tehakse – selle nimi on riigikogu. Aga kui riigikogu liikmed neile usaldatud rahva esindamise ülesandeid paremini täidaks, poleks ka vajadust rahvakoja järele tekkinud. Aidakem siis vabade ja mõtleivate kodanikena oma kaasmaalasi riigikogus ja näidakem neile, mis suunas inimeste ettekujutused riigi valitsemisest liiguvad. Oleme vahelduseks nõuandjad pidevalt õpetatavate asemel.

Kasutasin ka võrdlust agoraa ja veetšega sihilikult. Mõlemale Eestis elavale suuremale rahvale on need mõisted oma kultuurikontekstis tuttavad. Loodetavasti jõuab rahvakotta ka asjalikke ettepanekuid meie venekeelselt elanikkonnalt, mille eestkõnelejateks on samuti liigagi tihti kippunud karjeristid, populistid ja muidumehed, kelle jaoks riigijuhtimises osalemine on lihtsalt

võimalus hästi ära elada. Ega me selle osas teineteisest väga ei erinegi.

Kui rahvakogust ka tegelikult asja saab ja presidendil on jaksu sealt tulnud häid mõtteid ka riigikogus arvestatavaks teha, siis võib tulevikus ehk rääkida juba mitte murrangulisest aastast, vaid isegi murrangulistest aastatest. Kui aga rahvaesindajate seas rahvakogu idee naeruväärseks tunnistatakse, on selleks aga ilmselt põhjust veelgi enam.

Tegemist on Vikerraadio päevakommentaariga. Kõiki päevakommentaare on võimalik kuulata [SIIN](#)

Artikkel ERR Uudiste [veebilehel](#) .